Dějepis – Svatá říše římská, Uhry, Polsko a Kyjevská Rus

Přepis zápisků ze sešitu, sekunda, podzim 2026

Svatá říše římská

- vzniká na území Východofrancké říše, která se rozpadla na další knížectví
- žádný z německých kmenů nikdy nezískal převahu
- nevytvořili jeden hospodářský celek = nevzniklo jednotné království
- jednotlivá území měla své vládce ⇒ celé císařství nebylo státem, ale SPOLEČENSTVÍ
- německý král byl volen
- král měl menší respekt
- časté spory + kočovní Maďaři

JINDŘICH I. PTÁČNÍK

- saská dynastie
- schopný válečník, porazil Maďary
- definitivní zánik východofrancké říše → vznik Svaté říše římské[1]
- uzavřel dohodu s českým knížetem Václavem

OTA I.

- zakladatel dyn. Ottovců[2]
- syn Jindřicha → skutečný zakladatel Svaté říše římské
- 955 – bitva na řece Lechu, porazil Maďary
  → Podunají → uherské království
- 962 – byl korunován císařem po obsazení severní Itálie
  = uznání svrchovanosti papeže (korunu mu nasadil papež)
- měl dva následníky: OTA II. a OTA III.

Boj o investituru

= boje mezi císaři a papeži

- největší problém: Sálská dynastie (11. stol.) – J Německo
  Jindřich IV. × Řehoř VII.

• investitura = boj o práva dosazovat duchovní do jejich úřadů

- dopadlo to tak, že Jindřich nechal sesadit papeže, papež řekl, že ho vylučuje z církve
- český kníže Vratislav II. podporoval Jindřicha IV. v boji o investituru
  → 1085 královská koruna (nebyla dědičná)
- boje končí 1122 kompromisem → funkce obsazují oba (císař i papež)

FRIDRICH I. Barbarossa

- velmi schopný
- 12. stol.
- chtěl se stát císařem ⇒ dobývání S Itálie

• čes. kníže Vladislav II. mu pomáhá a bojují o Milán

- když se stal císařem, Vladislav II. se stal 2. českým králem r. 1158[3]

Uherský stát

- Uhrové (dnes Maďaři)
- Uherské království (Hungaria – latina)
  → všichni obyv. Uherského království
- Maďaři = kočovný kmen z ruských stepí (u S. Uralu)[4]
  • stěhovali se na západ, kde se míchali s kočovnými národy, přebírali od nich zbraně
- maďarština = ugrofinský jazyk (maďarština, finština, estonština)
- loupeživé nájezdy na Z
- v 9. stol. velkokníže Arpád
  → Karpatská kotlina
  (× Slované, Avaři → vytlačeni)
  ↳ jejich stálé osídlení
- vytváří kmenový svaz → nejsilnější kmen = Arpádovců

Arpádovci se usadili v Karpatské kotlině, byli kočovníci

- převzali usedlý způsob života, později i křesťanství
- zemědělství
- vpády na Velkou Moravu (asi 907 přispěli k jejímu zániku)
- ohrožují i Z Evropu

– 955 bitva na řece Lechu, Ota I. (SŘŘ)
= konec jejich výbojů → usazení hl. v Panonii

– 1. známý panovník = Gejza I.[5]
→ vytvořil uh. království[5], přijal křesťanství

Štěpán I. Sv.

– Gejzův syn
– rozšíření území
– asi 1000 (1001) = korunován 1. uh. králem
– prosadil křesťanství a šířil ho
– založil arcibiskupství ⇒ nezávislost
– později prohlášen za svatého → patron Maďarů

– do 11. stol. rozšiřování území
– postupně ovládli:
  – Slovensko (Horní Uhry)
  – Sedmihradsko (část Rumunska)
  – na jihu → k Bělehradu (Srbsko)
  + vliv v dnešním Chorvatsku

Polský stát

– 6.–9. stol. = žádné informace
– na konci 9. stol. → spousta kmenů (Polané, Slezané, Vislané)
– velmi zaostalé území
→ velký vliv z českých zemí
– konec 9. stol. – první státní útvar – zakladatel: Měšek I. (1. pol. 10. stol.)[6]
↳ z rodu Piastovců
– válčil s českým knížetem Boleslavem I.
– vzal si jeho dceru Doubravku

KYJEVSKÁ RUS

- východní Slované
- obrovské území od Karpat až k řece Volze, od Baltu až po Černé moře
- nejrozsáhlejší evropská říše mezi řekami Volha a Dněpr[7]
  → obchodní centra (na nich): S + Byzanc
  S ↳ Vikingové

→ 2 hlavní významná hradiště

S – Novgorod (město severu)

J – Kyjev

- v polovině 9. stol. ovládli švédští Varjagové celý sever, Novgorod

• kníže Rurik

→ zakládá dyn. Rurikovců, kteří vládli do konce 16. stol.

Letopočty a století jsou tak, jak zazněly v hodině.

Poznámky k faktům

Místa označená číslem jsou v zápiscích nepřesně nebo sporně. Do písemky platí znění ze zápisků. Když váháš, zeptej se v hodině.

1. **„vznik Svaté říše římské“** – přesněji: Za vznik Svaté říše římské se obvykle bere až rok 962, kdy byl Ota I. korunován císařem. Proto je v zápiscích jako její skutečný zakladatel uvedený on.
2. **„zakladatel dyn. Ottovců“** – přesněji: Dynastii se obvykle říká Otoni (otonská dynastie). Je to táž saská dynastie, ze které byl už Otův otec Jindřich I. Jméno má po třech Otech.
3. **„když se stal císařem, Vladislav II. se stal 2. českým králem r. 1158“** – přesněji: Císařem byl Barbarossa korunován už roku 1155. Vladislav II. dostal královskou korunu roku 1158 za to, že mu pomohl při tažení proti Milánu. Zdroj: Národní archiv: listina pro Vladislava II. z roku 1158, nacr.cz/wp-content/uploads/2020/10/labyrint-12stol-nejstarsi-listina.pdf
4. **„(u S. Uralu)“** – nejisté místo: Zkratka v sešitě není jasná. Pravlast Maďarů se obvykle klade k jižnímu Uralu, do stepí mezi Volhou a Uralem.
5. **„1. známý panovník = Gejza I.“** – pozor, jinde je to jinak: Gejza byl velkokníže, ne král. Sjednotil kmeny a nechal se pokřtít. Královstvím se Uhry staly až za jeho syna Štěpána. Píše se bez číslice: Gejza I. byl uherský král až v 11. století. Zdroj: Wikipedie: Géza, velkokníže Maďarů (anglicky), en.wikipedia.org/wiki/Géza,_Grand_Prince_of_the_Hungarians
6. **„Měšek I. (1. pol. 10. stol.)“** – pozor, jinde je to jinak: Měšek I. vládl asi v letech 960–992, tedy ve 2. polovině 10. století. Tehdy také vznikl první polský stát. Zdroj: Britannica: Mieszko I (anglicky), britannica.com/biography/Mieszko-I
7. **„nejrozsáhlejší evropská říše mezi řekami Volha a Dněpr“** – přesněji: Zjednodušeno. Osou Kyjevské Rusi byl Dněpr a obchodní cesta od Baltu k Černému moři. K Volze říše sahala jen na severovýchodě, u jejího horního toku.